



Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA DŽOVANNI PITRUCELLAS
[GIOVANNI PITRUZZELLA]

SECINĀJUMI,
sniegti 2023. gada 20. aprīlī¹

Lieta C-374/22

XXX

pret

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides

(*Conseil d'État* (Valsts padome, Beļģija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Nepilngadīgi bērni bēgļi – Direktīva 2011/95/ES – Atvasinātas starptautiskās aizsardzības pieteikums, ko iesniedzis tēvs – Atteikums – 23. pants – Nosacījumi attiecībā uz piekļuvi ģimenes locekļiem paredzētajām priekšrocībām – Definīcija – Prasība, lai bēgļa ģimene būtu nodibināta izcelsmes valstī – Tieša iedarbība – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 7., 18. un 24. pants – Vienlīdzīga attieksme – Starptautiskās aizsardzības efektivitāte – Ģimenes vienotības saglabāšana

1. “Bēgļiem un tiem, kuri cenšas viņus aizsargāt, tiesības uz ģimenes vienotību nozīmē tiesības uz ģimenes atkalapvienošanu patvēruma valstī, jo bēgļi nevar droši atgriezties savā izcelsmes valstī, lai tur izmantotu tiesības uz ģimenes dzīvi. Bēgļa ģimenes integritāte vienlaikus ir tiesības un humanitārais princips; tā ir arī būtisks aizsardzības satvars un svarīgs nosacījums veiksmīgiem ilgtspējīgiem bēgļu jautājuma risinājumiem, šādi veicinot to, ka viņos atgriežas normālas dzīves izjūta.”² Viens no galvenajiem jautājumiem šajā lietā ir – vai šādu tiesību izmantošanu iespējams ierobežot tikai ar bēgļu ģimenēm, kas dibinātas izcelsmes valstī?

2. Jautājums ir jutīgs vairākos aspektos. Vispirms tāpēc, ka šāds ierobežojums, šķiet, izriet no skaidras Savienības likumdevēja izvēles. Arī tāpēc, ka Savienības regulējums, ko piemēro bēgļiem, pastāvīgi svārstās starp bēgļiem, kas ir īpaši neaizsargāti veiktā migrācijas ceļa dēļ, nodrošināmo pamatgarantiju definīciju un dalībvalstu vēlmi ierobežot migrācijas plūsmas³. Visbeidzot arī tāpēc, ka pamatlīnijas īpatnību dēļ varētu tikt pārrauta par nesaraucamu uzskatītā saikne starp pārvietošanu un bēgļa statusu, jo bērni, kam piešķirts šis statuss, ir dzimuši Beļģijā vecākiem, kuri satikušies šajā dalībvalstī.

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² Jastram, K., Newland, K., “L’unité de la famille et la protection des réfugiés”, no: Feller, E., Türk, V., Nicholson, F. (red.), *La protection des réfugiés en droit international*, Larcier, 2008, 623. lpp.

³ Par nepieciešamību saskaņot pamattiesības un migrācijas politikas prasības skat., piemēram, ECT spriedumu, 2006. gada 12. oktobris, *Mubilanzila Mayeka un Kaniki Mitunga* pret Beļģiju, ECLI:CE:ECHR:2006:1012JUD001317803, 81. punkts.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Direktīva 2011/95/ES

3. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu⁴ 18. un 19. apsvērumus ir formulēts šādi:

“(18) Īstenojot šo direktīvu, dalībvalstīm pirmkārt būtu jāņem vērā “bērna intereses” saskaņā ar ANO 1989. gada Konvenciju par bērna tiesībām. Izvērtējot bērna intereses, dalībvalstīm jo īpaši būtu pienācīgi jāņem vērā ģimenes vienotības princips, nepilngadīgās personas labklājība un sociālā attīstība, drošības un aizsardzības apsvērumi un paša nepilngadīgā uzskati, ja vien tas iespējams saskaņā ar viņa vecuma un brieduma pakāpi.

(19) Nepieciešams paplašināt ģimenes locekļu jēdzienu, ņemot vērā dažādus īpašos atkarības apstākļus, un īpašu uzmanību pievērst bērna interesēm.”

4. Direktīvas 2011/95 38. apsvērumā precizēts, ka, “pieņemot lēmumu par tiesībām uz šajā direktīvā paredzētajiem pabalstiem [priekšrocībām], dalībvalstīm būtu pienācīgi jāņem vērā bērna intereses, kā arī īpašie apstākļi, kuros no starptautiski aizsargājamās personas ir atkarīgi tās tuvi radnieki, kuri jau atrodas dalībvalstī un kuri nav minētās starptautiski aizsargājamās personas ģimenes locekļi. Ārkārtas apstākļos, kuros starptautiski aizsargājamās personas tuvs radnieks ir laulāts nepilngadīgais, ko nepavada viņa laulātais, nepilngadīgā intereses var tikt saistītas ar viņa izcelsmes ģimeni”.

5. Direktīvas 2011/95 2. panta “Definīcijas” j) punktā ir noteikts:

“Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

j) “ģimenes locekļi”, ciktāl šāda ģimene jau pastāvējusi izcelsmes valstī, ir šādi starptautiskās aizsardzības saņēmēja ģimenes locekļi, kas atrodas tajā pašā dalībvalstī saistībā ar starptautiskās aizsardzības pieteikumu:

- starptautiskās aizsardzības saņēmēja laulātais vai viņa neprecējies partneris, ar kuru viņam ir stabilas attiecības, ja atbilstīgi dalībvalsts tiesību aktiem attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem vai praksi neprecētus pārus uzskata par pielīdzināmiem precētiem pāriem,
- pirmajā ievilkumā minēto pāru vai starptautiskās aizsardzības saņēmēja nepilngadīgie bērni ar nosacījumu, ka viņi ir neprecējušies, un neatkarīgi no tā, vai viņi ir dzimuši laulībā vai ārļaulībā, vai arī ir adoptēti, kā noteikts attiecīgās valsts tiesību aktos,
- tēvs, māte vai cits pieaugušais, kas saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem vai praksi ir atbildīgs par starptautiskās aizsardzības saņēmēju, ja minētais starptautiskās aizsardzības saņēmējs ir nepilngadīgs vai [un] neprecējies;”.

⁴ OV 2011, L 337, 9. lpp.

6. Direktīvas 2011/95 3. pantā “Labvēlīgāki standarti” ir noteikts, ka “dalībvalstis var ieviest vai saglabāt labvēlīgākus standartus, lai noteiktu, kas kvalificējams kā bēglis vai persona, kura tiesīga saņemt alternatīvo aizsardzību, un noteiktu starptautiskās aizsardzības saturu, ciktāl šādi standarti ir saderīgi ar šo direktīvu”.

7. Direktīvas 2011/95 VII nodaļas “Starptautiskās aizsardzības saturs” 20. panta 5. punktā ir precizēts, ka, “īstenojot šīs nodaļas noteikumus attiecībā uz nepilngadīgajiem, dalībvalstis, pirmkārt, ņem vērā bērna intereses”.

8. Šīs direktīvas 23. pants “Ģimenes vienotības saglabāšana” arī ietilpst VII nodaļā. Tas ir formulēts šādi:

“1. Dalībvalstis nodrošina, lai varētu tikt saglabāta ģimenes vienotība.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka starptautiskās aizsardzības saņēmēja ģimenes locekļi, kas atsevišķi nekvalificējas šādas aizsardzības saņemšanai, ir tiesīgi pieprasīt pabalstus [priekšrocības], kas minēti [minētas] 24. līdz 35. pantā, saskaņā ar valsti noteiktajām procedūrām un ciktāl tie [tās] ir savienojami [savienojamas] ar ģimenes locekļa personīgo tiesisko statusu.

3. Šā panta 1. un 2. punktu nepiemēro, ja ģimenes loceklis ir vai būtu izslēgts no starptautiskās aizsardzības atbilstoši III un V nodaļai.

4. Neatkarīgi no 1. un 2. punkta dalībvalstis var atteikt, samazināt vai atsaukt tajos minētos pabalstus [priekšrocības] valsts drošības vai sabiedriskās kārtības iemeslu dēļ.

5. Dalībvalstis var izlemt, ka šo pantu piemēro arī citiem tuviem radniekiem, kas dzīvojuši kopā kā ģimenes locekļi izcelsmes valsts atstāšanas laikā un kas tajā laikā pilnīgi vai galvenokārt bija atkarīgi no starptautiskās aizsardzības saņēmēja.”

9. Direktīvas 2011/95 24.–35. pantā uzskaitītas priekšrocības, kas saistītas ar uzturēšanās tiesībām, pieeju darbam, piekļuvi izglītībai un kvalifikāciju atzišanas procedūrām, sociālo aizsardzību, veselības aprūpi, nepavadītajiem nepilngadīgajiem, mājokļa pieejamību, pārvietošanās brīvību dalībvalstī, integrācijas iespēju pieejamību un, visbeidzot, ar repatriāciju.

B. Beļģijas tiesības

10. 1980. gada 15. decembra *loi sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers* (Likums par ārvalstnieku iecelšanu, uzturēšanos, apmešanos uz dzīvi un izraidīšanu)⁵, kurā grozījumi ir izdarīti it īpaši ar 2011. gada 8. jūlija likumu (turpmāk tekstā – “1980. gada likums ar grozījumiem”), I sadaļas (“Vispārīgi noteikumi”) III nodaļas (“Uzturēšanās ilgāk par trim mēnešiem”) 9.*bis* pantā ir noteikts:

“1. Ārkārtas apstākļos un ar nosacījumu, ka ārvalstniekam ir personu apliecinošs dokuments, ārvalstnieks uzturēšanās atļauju var lūgt savas uzturēšanās vietas birģermeistaram, kurš par to informēs ministru vai tā pārstāvi. Kad ministrs vai tā pārstāvis piešķir uzturēšanās atļauju, tā tiks izsniegta Beļģijā.

Nosacījumu, lai ārvalstniekam ir personu apliecinošs dokuments, nepiemēro:

⁵ 1980. gada 31. decembra *Moniteur belge*, 14584. lpp.

- patvēruma meklētājam, par kura patvēruma pieteikumu nav pieņemts galīgais lēmums vai kurš ir iesniedzis administratīvu kasācijas sūdzību, kas pasludināta par pieļaujamu [..];
- ārvalstniekam, kurš pienācīgi pierāda, ka viņam Beļģijā nav iespējas iegūt nepieciešamo personu apliecinošo dokumentu.

2. Neskarot citus pieteikuma elementus, par ārkārtas apstākļiem nevar atzīt un tiek atzīti par nepieņemamiem:

- 1° elementi, kas jau minēti kā patvēruma pieteikuma pamatojums 50., 50.bis, 50.ter un 51. panta nozīmē un ko noraidījušas iestādes patvēruma jomā, izņemot elementus, kas noraidīti tāpēc, ka neatbilst Ženēvas konvencijas kritērijiem, kā noteikts 48/3. pantā, un 48/4. pantā alternatīvās aizsardzības jomā paredzētajiem kritērijiem, vai tāpēc, ka tie neietilpst šo iestāžu kompetencē;
- 2° elementi, uz kuriem būtu vajadzējis norādīt patvēruma pieteikuma izskatīšanas procedūrā 50., 50.bis, 50.ter un 51. panta nozīmē, ciktāl tie pastāvēja un bija zināmi ārvalstniekam pirms procedūras beigām;
- 3° elementi, kas jau minēti iepriekšējā pieteikumā uzturēšanās atļaujas saņemšanai Karalistē, izņemot elementus, kuri minēti saistībā ar pieteikumu, kas atzīts par nepieņemamu tāpēc, ka trūkst prasīto personu apliecinošo dokumentu vai arī nav nomaksāta vai ir nepilnīgi nomaksāta 1/1. pantā minētā nodeva, un izņemot elementus, kas minēti iepriekšējos pieteikumos, kuri tikuši atsaukti;
- 4° elementi, kas minēti saistībā ar pieteikumu uzturēšanās atļaujas saņemšanai, balstoties uz 9. ter pantu.

3. Pieteikumu uzturēšanās atļaujas saņemšanai Karalistē izskata, balstoties tikai uz pēdējo iesniegto pieteikumu, ko birģermeistars vai tā pārstāvis nodevis ministram vai tā pārstāvim. Tiek uzskatīts, ka ārvalstnieks, kurš iesniedz jaunu pieteikumu, atsauc izskatīšanas stadijā esošos agrāk iesniegtos pieteikumus.”

11. 1980. gada likuma ar grozījumiem I sadaļas III nodaļas 10. panta 1. punkta 7. apakšpunktā ir noteikts:

“Ievērojot 9. un 12. panta noteikumus, tiesības uzturēties Karalistē ilgāk par trim mēnešiem ir:

[..]

7° ārvalstnieka, kurš atzīts par bēgli 48/3. panta nozīmē vai kuram piešķirta alternatīvā aizsardzība, tēvs un māte, kas ierodas dzīvot ar viņu, ja viņš nav sasniedzis 18 gadu vecumu un ir ieradies Karalistē bez pilngadīga ārvalstnieka pavadības, kurš ir par viņu atbildīgs saskaņā ar likumu, un ja šāda persona pēc tam nav uzņēmusies aizgādību par viņu vai ja viņš atstāts viens pēc ierašanās Karalistē.”

II. Pamatlieta, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

12. XXX ir Gvinejas pilsonis. 2007. gadā viņš ieradās Beļģijā. Viņš iesniedza pirmo starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kas tika noraidīts, tam 2010. un 2011. gadā sekoja divi citi pieteikumi, ko Beļģijas iestādes atteicās ņemt vērā. 2019. gada 29. janvārī XXX iesniedza ceturto starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kurā viņš šoreiz atsaucās uz to, ka ir tēvs diviem Beļģijā 2016. un 2018. gadā dzimušiem bērniem, no kuriem vismaz viens atzīts par bēgli⁶, tāpat kā viņu māte⁷. Šis ceturtais pieteikums 2019. gada 2. oktobrī tika noraidīts kā nepieņemams. 2019. gada 15. oktobrī XXX par šo lēmumu cēla prasību *Conseil du contentieux des étrangers* (Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome, Beļģija), kas to noraidīja 2020. gada 17. aprīlī.

13. Tad XXX iesniedza kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā. Šajā tiesā viņš būtībā apgalvo, ka viņš kā tēvs bērnam bēglim būtu uzskatāms par “ģimenes locekli” Direktīvas 2011/95 nozīmē un viņam būtu jāpiešķir starptautiskā aizsardzība. Atbildētāja pamatlietā savukārt apgalvo, ka Direktīva 2011/95 neparedzot pienākumu piešķirt starptautisko aizsardzību ģimenes locekļiem, kuri atsevišķi neatbilst tās nosacījumiem. Direktīvas 2011/95 23. pantā dalībvalstīm vienīgi esot noteikta prasība nodrošināt piekļuvi šīs direktīvas 24.–35. pantā paredzētajām priekšrocībām, bet šī piekļuve attiecoties tikai uz konkrētiem ģimenes locekļiem ar nosacījumu, ka ģimene nodibināta izcelsmes valstī, bet XXX ģimenes gadījumā tas tā nav.

14. Iesniedzējtiesai ir šaubas, vai Direktīvā 2011/95 paredzēts dalībvalstu pienākums atzīt starptautiskās aizsardzības saņēmēja statusu bēgļa ģimenes locekļiem tikai tāpēc, ka viņi ir šīs ģimenes locekļi. Tā vēlas noskaidrot arī, vai prasītajam pamatlietā ir piemērojams Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punkts, kaut gan no šī panta formulējuma, šķiet, izriet, ka šī tiesību norma būtu piemērojama tikai starptautiskās aizsardzības saņēmēja ģimenes locekļiem, kuri definēti šīs direktīvas 2. panta j) punktā. Taču XXX neatbilstot šai definīcijai, ņemot vērā, ka, lai gan viņš, protams, ir tēvs vismaz vienam bērnam, kurš atzīts par bēgli, prasītājs pamatlietā neapstrīd to, ka ģimene, pie kuras šis bērns pieder, nav izveidota izcelsmes valstī, bet gan Beļģijā. Tomēr XXX apgalvo, ka bērna interešu prioritāte prasa, lai jēdzienu “ģimenes locekļi” interpretētu plaši, *a fortiori* tādā atkarības situācijā, kāda raksturojot attiecības starp XXX un viņa bērniem. Proti, viņš savā ceturtajā starptautiskās aizsardzības pieteikumā ir atsaucies uz to, ka bērnu mātei esot nopietnas psiholoģiskas problēmas un ka viņam tādējādi esot jārūpējas par saviem bērniem.

15. Ja Tiesai būtu jālemj, ka Direktīvas 2011/95 23. pants ir piemērojams situācijai pamatlietā, XXX apgalvo, ka šī tiesību norma nav transponēta Beļģijas tiesībās un kā tiesību norma ar tiešu iedarbību tā liekot viņam piešķirt starptautisko aizsardzību. Iesniedzējtiesa savukārt uzskata – pat ja būtu tieša iedarbība, nešķiet, ka Direktīvas 2011/95 23. pants liktu piešķirt XXX starptautisko aizsardzību, ja viņš neatbilst nepieciešamajiem nosacījumiem tās saņemšanai. Konkrētāk, Direktīvas 2011/95 23. pants kopsakarā ar šīs direktīvas 24. pantu vienīgi ļaujot XXX prasīt uzturēšanās atļaujas piešķiršanu. Tādēļ iesniedzējtiesai šķiet nepieciešams uzdot Tiesai jautājumus par iespējamu Direktīvas 2011/95 23. panta tiešo iedarbību un no tās izrietošajām sekām. Turklāt iesniedzējtiesa min prasītāja pamatlietā argumentu, ka Direktīvas 2011/95 20. pantā paredzētā bērna interešu prioritāte, kā arī ģimenes dzīves

⁶ Lai gan no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka bēgļa statuss ir abiem XXX bērniem, XXX Tiesai iesniegtajos rakstveida apsvērumos norāda, ka šāds statuss esot tikai viņa meitai. Šī faktu neprecizitāte neietekmē šīs lietas analīzi, jo katrā ziņā netiek apstrīdēts, ka vismaz vienam no XXX bērniem ir bēgļa statuss. No lietas materiāliem izriet, ka XXX meita Beļģijā ir atzīta par bēgli, ņemot vērā ekscīzijas risku, kam viņa būtu pakļauta, ja būtu spiesta dzīvot Gvinejā. Šī bērna situācijai tiks pievērsta īpaša uzmanība, ja tas izrādīsies nepieciešams analīzei.

⁷ Māte ir Gvinejas pilsonē. Viņa Beļģijā par bēgli tika atzīta 2017. gadā.

neizskaramība liekot Direktīvas 2011/95 23. pantu interpretēt tādējādi, ka tas prasot, lai bērnu, kuri Beļģijā atzīti par bēgļiem un kuri tur dzimuši, tēvam piešķirtu starptautisko aizsardzību, pat ja viņš pats neatbilst nosacījumiem šīs aizsardzības saņemšanai.

16. Šādos apstākļos *Conseil d'État* (Valsts padome, Beļģija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai [Direktīvas 2011/95 2. panta j) punkts un 23. pants] ir jāinterpretē tādējādi, ka tie ir piemērojami divu Beļģijā dzimušu un tajā par bēgļiem atzītu bērnu tēvam, ja iepriekš minētajā 2. panta j) punktā ir precizēts, ka starptautiskās aizsardzības saņēmēja ģimenes locekļi, uz ko attiecas Direktīva 2011/95, ir ģimenes locekļi, “ciktāl šāda ģimene jau pastāvējusi izcelsmes valstī”?
- 2) Vai [prasītāja pamatlietā] tiesas sēdē minētais apstāklis, ka viņa bērni ir no viņa atkarīgi un ka, pēc prasītāja domām, bērna interešu prioritāte prasa, lai viņam tiktu piešķirta starptautiskā aizsardzība, saskaņā ar Direktīvas 2011/95 18., 19. un 38. apsvērumu nozīmē, ka Direktīvā 2011/95 minētais jēdziens “starptautiskās aizsardzības saņēmēja ģimenes locekļi” ir jāattiecina arī uz ģimeni, kas nebija nodibināta izcelsmes valstī?
- 3) Ja uz pirmajiem diviem jautājumiem tiktu sniegta apstiprinoša atbilde, vai Direktīvas 2011/95 23. pantam, kas nebija transponēts Beļģijas tiesībās, paredzot piešķirt uzturēšanās atļauju vai starptautisko aizsardzību Beļģijā dzimušu un tajā par bēgļiem atzītu bērnu tēvam, var būt tieša iedarbība?
- 4) Apstiprinošas atbildes gadījumā – vai transponēšanas neesamības dēļ Beļģijā dzimušu un tajā par bēgļiem atzītu bērnu tēvam ar Direktīvas 2011/95 23. pantu ir piešķirtas tiesības pieprasīt [šīs direktīvas] 24.–35. pantā minētās priekšrocības, tostarp uzturēšanās atļauju, kas ļauj viņam likumīgi uzturēties Beļģijā kopā ar viņa ģimeni, vai arī tiesības uz starptautisko aizsardzību, pat ja tēvs atsevišķi nekvalificējas starptautiskās aizsardzības saņemšanai?
- 5) Vai [Direktīvas 2011/95] 23. panta, lasot to kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas [turpmāk tekstā – “Harta”] 7., 18. un 24. pantu un [šīs direktīvas] 18., 19. un 38. apsvērumu, lietderīgā iedarbība nozīmē, ka dalībvalstij, kura nav pielāgojusi savus valsts tiesību aktus tādējādi, lai šāda statusa saņēmēja ģimenes locekļi [minētās direktīvas 2. panta j) punkta nozīmē vai tad, ja attiecībā uz tiem pastāv šāda individuāla atkarības situācija,] varētu pieprasīt konkrētas priekšrocības, ja viņi atsevišķi nekvalificējas šī statusa saņemšanai, minētajiem ģimenes locekļiem ir jāatzīst tiesības uz atvasinātu bēgļa statusu, lai viņi varētu iegūt minētās priekšrocības ģimenes vienotības saglabāšanas nolūkā?
- 6) Vai [Direktīvas 2011/95] 23. pantā, lasot to kopsakarā ar [Hartas] 7., 18. un 24. pantu un [šīs direktīvas] 18., 19. un 38. apsvērumu, dalībvalstij, kura nav pielāgojusi savas valsts tiesības tādējādi, lai bēgļa vecāki varētu izmantot šīs direktīvas 24.–35. pantā minētās priekšrocības, ir noteikts pienākums piešķirt [šiem vecākiem] atvasinātu starptautisko aizsardzību, lai primāri ņemtu vērā bērna interešu prioritāti un nodrošinātu šī bērna bēgļa statusa efektivitāti?”

III. Juridiskā analīze

A. Ievada apsvērumi

17. Prejudiciālie jautājumi Tiesai tiek uzdoti tādā faktisko apstākļu kontekstā, kurā ir runa par tēvu Beļģijā dzimušiem bērniem, no kuriem vismaz viens ir saņēmis bēgļa statusu un kuri uzturas Beļģijas teritorijā kopā ar savu māti, kas arī ir bēgle, turklāt netiek apstrīdēts, ka, pirmkārt, šāda ģimene nav izveidota izcelsmes valstī, bet gan uzņemošajā valstī un, otrkārt, šķiet, ka tēvs pats neatbilst nosacījumiem, lai saņemtu starptautisko aizsardzību. Pamatlieta attiecas uz to, ka tēvs apstrīd Beļģijas iestāžu atteikumu piešķirt viņam šādu aizsardzību, pat atvasinātā veidā.

18. Turklāt no Tiesā iesniegtajiem lietas materiāliem, it īpaši no XXX rakstveida apsvērumiem, izriet, ka māte esot atzīta par bēgli, balstoties tieši uz nepieciešamību pasargāt viņas meitu no ekscīzijas, un ka viņai esot smagas garīgās veselības problēmas.

19. Tātad šī lieta liek uzdot jautājumu, vai Direktīva 2011/95 sniedz minētajam ģimenes tēvam jebkādu aizsardzību vai jebkādas priekšrocības, kas varētu viņam ļaut likumīgi uzturēties Beļģijā kopā ar saviem bērniem bēgļiem. Šis jautājums rodas mainīgā valsts kontekstā. Proti, šķiet, ka *Commissariat général aux réfugiés et aux apatrides* (Ģenerālkomisariāts bēgļu un bezvalstnieku jautājumos) līdz 2018. gadam bērna bēgļa vecākam *automātiski* piešķīra *atvasinātu* statusu, kas līdzīgs bērna statusam, neatkarīgi no jebkādiem apsvērumiem par to, lai šī vecāka gadījumā būtu izpildīti starptautiskās aizsardzības piešķiršanai nepieciešamie nosacījumi. 2019. gadā Ģenerālkomisariāts bēgļu un bezvalstnieku jautājumos šādu praksi izbeidza. Bēgļa vecākam, kuram atsaka starptautisko aizsardzību, jo viņš neatbilst tās nosacījumiem, tagad jāiesniedz pieteikums legalizācijai humānu apsvērumu dēļ, balstoties uz 1980. gada likuma ar grozījumiem 9.bis pantu. Prasītājs pamatlietā uzskata, ka šī vispārpiemērojamo tiesību procedūra esot pakļauta saviem pieņemamības nosacījumiem un dodot maz garantiju, it īpaši termiņu ziņā.

20. Prejudiciālo jautājumu formulējums svārstās starp norādi uz starptautiskās aizsardzības atzīšanu ģimenes locekļiem XXX situācijā un norādi uz piekļuvi Direktīvas 2011/95 24.–35. pantā paredzētajām priekšrocībām.

21. Šajā ziņā uzreiz vajadzīgs precizējums. Kā ir nospriedusi Tiesa, Direktīvā 2011/95 nav paredzēta bēgļa statusa vai alternatīvās aizsardzības statusa attiecināšana atvasinātā kārtā, to attiecinot uz personas, kam tas ir piešķirts, ģimenes locekļiem, kuri katrs atsevišķi neatbilst minētā statusa piešķiršanas nosacījumiem, ņemot vērā, ka šīs direktīvas 23. pants vienīgi uzliek dalībvalstīm pienākumu pielāgot savu tiesisko regulējumu tā, lai ģimenes locekļi varētu – atbilstoši valsts kārtībai un tad, kad tas ir saderīgi ar šo ģimenes locekļu personīgo tiesisko statusu, – pieprasīt noteiktas priekšrocības, tostarp uzturēšanās atļauju, pieeju darbam vai izglītībai⁸.

22. Ciktāl Direktīvas 2011/95 3. pants paver dalībvalstīm iespēju pieņemt labvēlīgākas tiesību normas, lai lemtu, kuras personas atbilst bēgļa vai personas, kas var saņemt alternatīvo aizsardzību, statusa piešķiršanas nosacījumiem, un noteiktu starptautiskās aizsardzības saturu, ja vien šīs tiesību normas ir saderīgas ar Direktīvu 2011/95, Tiesa pēc rūpīgas izskatīšanas tostarp ir nospriedusi, ka šai direktīvai nav pretrunā tas, ka dalībvalsts saskaņā ar labvēlīgākiem valsts standartiem nolūkā saglabāt ģimenes vienotību atvasinātā kārtā piešķir bēgļa statusu trešās valsts

⁸ Skat. spriedumu, 2021. gada 9. novembris, *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes vienotības saglabāšana) (C-91/20, EU:C:2021:898, 36. punkts). Skat. arī spriedumu, 2018. gada 4. oktobris, *Ahmedbekova* (C-652/16, EU:C:2018:801, 48. un 68. punkts).

pilsona, kuram pašam šāds statuss ir piešķirts, nepilngadīgam bērnam, piemērojot ar minēto direktīvu izveidoto sistēmu, tostarp tad, ja šis bērns ir dzimis minētās dalībvalsts teritorijā un ar otra vecāka starpniecību tam ir tādas citas trešās valsts pilsonība, kurā tas nesastaptos ar risku tikt vajātam, ja vien uz minēto bērnu neattiecas kāds no Direktīvas 2011/95 12. panta 2. punktā paredzētajiem izslēgšanas iemesliem un ja tam viņa pilsonības vai cita viņa personīgo tiesisko statusu raksturojoša elementa dēļ minētajā dalībvalstī nepienākas labāka attieksme par to, kas izriet no bēgļa statusa⁹. Tādējādi *atvasinātas* starptautiskās aizsardzības piešķiršana kā labvēlīgāks pasākums saskaņā ar Direktīvu 2011/95 ir iespējama ar diviem nosacījumiem: tai jāizriet no attiecīgās dalībvalsts izvēles, un tai ir jābūt saderīgai ar Direktīvas 2011/95 normām, kā arī – it īpaši – tai vienmēr ir jābūt saiknei ar starptautiskās aizsardzības loģiku.

23. Tomēr no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka pašlaik Beļģijā attiecībā uz tādām situācijām kā XXX gadījumā netiek piemērotas nekādas tiesību normas vai prakse, kas būtu labvēlīgāka nekā Direktīvā 2011/95 paredzētā. Gluži pretēji, šķiet, ka Ģenerālkomisariāts bēgļu un bezvalstnieku jautājumos ir vēlējis izbeigt savu iepriekšējo labvēlīgāko praksi.

24. Šajos apstākļos, trūkstot attiecīgās dalībvalsts gribai ieviest labvēlīgāku režīmu, nebūs iespējams *atvasinātā kārtā* atzīt XXX bēgļa statusu, lai kā arī tiktu interpretētas šīs lietas pamatā esošās Direktīvas 2011/95 normas.

25. Tomēr, kā norādījusi Tiesa, šāda statusa piešķiršana nav vienīgā Direktīvas 2011/95 sniegtā aizsardzības forma, jo tā garantē arī starptautiskās aizsardzības saņēmēja ģimenes locekļu *piekļuvi priekšrocībām*. Tāpēc Tiesai uzdotie prejudiciālie jautājumi jāsaprot tādējādi, ka to mērķis ir noskaidrot, vai XXX var saņemt vienu vai vairākas no Direktīvas 2011/95 24.–35. pantā paredzētajām priekšrocībām.

26. Turpinot argumentāciju, papildus vēlos atgādināt, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Direktīvas 2011/95 normas jāinterpretē, ne tikai ņemot vērā tās vispārējo struktūru un mērķi, saskaņā ar Ženēvas konvenciju un citiem atbilstošiem līgumiem, kas paredzēti LESD 78. panta 1. punktā, bet arī, kā izriet no šīs direktīvas 16. apsvēruma, – ievērojot tiesības, kas atzītas Hartā¹⁰ un it īpaši tās 7., 18. un 24. pantā.

27. Un tagad, pastāvīgi paturot prātā šo prasību, sāksu analizēt prejudiciālos jautājumus.

B. Par pirmajiem diviem prejudiciālajiem jautājumiem

28. Tāpat kā Komisija, aplūkošu kopā pirmos divus prejudiciālos jautājumus, ar kuriem iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2011/95 2. panta j) punktu un 23. pantu var interpretēt tādējādi, ka trešās valsts valstspiederīgais, tēvs Beļģijā dzimušiem bērniem, kuriem ir bēgļa statuss, šajā valstī izveidotā ģimenē ir jāuzskata par “ģimenes locekli” šīs direktīvas nozīmē. Iesniedzējtiesa jautā, kā jēdziena “ģimenes locekļi” interpretāciju šīs direktīvas nozīmē varētu ietekmēt bērna atkarība no tēva, kā arī Direktīvas 2011/95 18., 19. un 38. apsvēruma teksts.

⁹ Skat. spriedumu, 2021. gada 9. novembris, *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes vienotības saglabāšana) (C-91/20, EU:C:2021:898, 62. punkts).

¹⁰ Skat. spriedumu, 2021. gada 9. novembris, *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes vienotības saglabāšana) (C-91/20, EU:C:2021:898, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

29. Saskaņā ar atkārtotu Tiesas judikatūru gan no Savienības tiesību vienveidīgas piemērošanas, gan no vienlīdzības principa prasībām izriet: lai noteiktu šīs tiesību normas, kurā nav nevienas tiešas norādes uz dalībvalstu tiesībām, saturu un piemērošanas jomu, tā visā Eiropas Savienībā parasti ir interpretējama autonomi un vienveidīgi, ņemot vērā it īpaši tiesību normas kontekstu un attiecīgā tiesiskā regulējuma mērķi¹¹.

30. Raugoties no gramatiskā viedokļa, Direktīvas 2011/95 23. panta 1. punktā noteikts, ka dalībvalstis nodrošina, lai varētu tikt saglabāta ģimenes vienotība. Direktīvas 23. panta 2. punktā precizēts, ka šīs valstis “nodrošina, ka starptautiskās aizsardzības saņēmēja ģimenes locekļi, kas atsevišķi nekvalificējas šādas aizsardzības saņemšanai, ir tiesīgi pieprasīt pabalstus [priekšrocības], kas minēti [minētas] 24. līdz 35. pantā, saskaņā ar valstī noteiktajām procedūrām un ciktāl tie [tās] ir savienojami [savienojamas] ar ģimenes locekļa personīgo tiesisko statusu”. Tātad, lai noteiktu minētā 23. panta 2. punkta piemērošanas jomu, jāizmanto šīs direktīvas 2. panta j) punkts, saskaņā ar kuru “šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas: [...] “ģimenes locekļi”, ciktāl šāda ģimene jau pastāvējusi izcelsmes valstī, ir šādi starptautiskās aizsardzības saņēmēja ģimenes locekļi, kas atrodas tajā pašā dalībvalstī saistībā ar starptautiskās aizsardzības pieteikumu: [...] tēvs, māte vai cits pieaugušais, kas saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem vai praksi ir atbildīgs par starptautiskās aizsardzības saņēmēju, ja minētais starptautiskās aizsardzības saņēmējs ir nepilngadīgs vai neprecējies”.

31. Tādējādi no Direktīvas 2011/95 2. panta j) punkta formulējuma nepārprotami izriet, ka šīs direktīvas nozīmē ģimenes locekļus par tādiem uzskata tikai tad, ja ģimene *jau* bija *izveidota* izcelsmes valstī.

32. To, šķiet, apstiprina kontekstuālā analīze, ņemot vērā, ka Direktīvas 2011/95 23. panta 5. punktā dalībvalstīm tiek dota iespēja lemt, ka 23. pantu piemēro arī tuviem radniekiem, “kas dzīvojuši kopā kā ģimenes locekļi *izcelsmes valsts atstāšanas laikā*”¹². Šīs direktīvas 16. apsvērumā arī minēti patvēruma pieteikuma iesniedzēju “*pavadošie*” ģimenes locekļi¹³.

33. Šo gramatisko analīzi apstiprina teleoloģiskā analīze, kaut arī ģimenes vienotības saglabāšana nav Direktīvas 2011/95 galvenais mērķis¹⁴. Tā, Tiesa jau ir nospriedusi, ka Direktīvas 2011/95 23. panta jēga ir “ļaut starptautiskās aizsardzības saņēmējam izmantot tiesības, ko viņam šī aizsardzība sniedz, vienlaikus *saglabājot* viņa ģimenes vienotību uzņemošajā dalībvalstī”¹⁵. Tā kā runa ir tieši par ģimenes vienotības *saglabāšanu*, ģimene tātad pastāv pirms

¹¹ Skat. spriedumu, 2022. gada 1. augusts, *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes atkalapvienošanās ar nepilngadīgu bēgli) (C-273/20 un C-355/20, EU:C:2022:617, 34. punkts).

¹² Mans izcēlums.

¹³ Mans izcēlums.

¹⁴ Tā, Direktīvas 2011/95 12. apsvērumā minēts, ka šīs direktīvas galvenais mērķis ir nodrošināt, ka visas dalībvalstis piemēro vienotus kritērijus, lai identificētu personas, kam patiesi nepieciešama starptautiskā aizsardzība, kā arī nodrošināt, lai minētajām personām visās dalībvalstīs būtu pieejams minimālais priekšrocību līmenis. Skat. arī Direktīvas 2011/95 1. pantu. Visbeidzot, skat. spriedumus, 2019. gada 19. marts, *Ibrahim* u.c. (C-297/17, C-318/17, C-319/17 un C-438/17, EU:C:2019:219, 97. punkts), un 2021. gada 9. septembris, *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes loceklis) (C-768/19, EU:C:2021:709, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

¹⁵ Skat. spriedumu, 2021. gada 9. novembris, *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes vienotības saglabāšana) (C-91/20, EU:C:2021:898, 60. punkts). Mans izcēlums.

ieceļošanas uzņemošajā dalībvalstī¹⁶ un Direktīvas 2011/95 24.–35. pantā paredzētās priekšrocības vajadzības gadījumā saņems jau izveidotās ģimenes locekļi¹⁷. Šīs lietas sarežģītība saistīta ar to, ka bērni bēgļi nav pārvietoti.

34. Ņemot vērā šīs ļoti skaidrās interpretācijas norādes, ne atkarības saiknes piesaukšana starp bērniem, kuri atzīti par bēgļiem, un viņu tēvu, ne Direktīvas 2011/95 18., 19. un 38. apsvēruma teksts, kam pašam nav saistoša spēka, nevar ietekmēt šo interpretāciju.

35. Pirmkārt, bērnu atkarība no viņu tēva šajā analīzes posmā nevar grozīt to, ko skaidri noteicis Savienības likumdevējs, proti, lai tās locekļus varētu uzskatīt par ģimenes locekļiem Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punkta nozīmē, papildus citiem nosacījumiem šai ģimenei jābūt nodibinātai izcelsmes valstī. Atkarība savā būtībā ir tas, kas vistiešāk raksturo ikviena bērna attiecības ar saviem vecākiem, un tomēr tas neliedza Savienības likumdevējam aizsargāt šīs attiecības, balstoties uz Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punktu, tikai tad, ja tās ir izveidotas jau pirms ierašanās uzņemošajā dalībvalstī. Pat ja Tiesas judikatūrā ir prasīts atvasināto tiesību normas, kuru mērķis ir sekmēt pamattiesību īstenošanu, interpretēt plaši, prasība par plašu interpretāciju nevar pamatot interpretāciju, kas būtu pretrunā šo tiesību normu tekstam¹⁸.

36. Otrkārt, Direktīvas 2011/95 18. apsvērumā atgādināts, ka bērna interešu prioritāte ir primārs dalībvalstu apsvērums, kam jāvada dalībvalstis atsevišķu lēmumu pieņemšanas procesā. Tomēr šīs intereses jāņem vērā Savienības likumdevēja Direktīvas 2011/95 2. panta j) punktā noteiktajās robežās.

37. Savukārt šīs direktīvas 19. apsvērumā atsauce uz nepieciešamību paplašināt “ģimenes locekļu” jēdzienu jāskata Direktīvas 2011/95 pieņemšanas vēsturiskajā kontekstā. Proti, ar šo direktīvu tika pārstrādāta Padomes Direktīva 2004/83/EK (2004. gada 29. aprīlis) par minimālajiem standartiem un statusu, lai trešo valstu pilsoņus vai bezvalstniekus atzītu par bēgļiem vai personām, kam kādā citā veidā vajadzīga starptautiska aizsardzība, un par sniegtās aizsardzības apjomu¹⁹. Arī šajā direktīvā ģimenes locekļi definēti, atsaucoties uz ģimeni, kas nodibināta jau izcelsmes valstī²⁰. Direktīvas 2011/95 19. apsvērumā jāsaprot vienkārši kā skaidrojums trešajam ievilkumam, kas pievienots normā, kurā definēti ģimenes locekļi²¹; pievienojums paplašina jēdzienu “ģimenes locekļi”, uz ko atsaucas šis apsvēruma.

38. Savukārt Direktīvas 2011/95 38. apsvēruma, kā man šķiet, pirmām kārtām attiecas uz situācijām, kad tuvinieki ir atkarīgi no starptautiskās aizsardzības saņēmēja. Līdz ar to man ir grūti saprast, kā atsaukšanās uz šo apsvērumu varētu pamatot XXX nostāju, jo viņš apgalvo, ka situāciju pamatlietā raksturo tieši viņa bērnu bēgļu atkarība no viņa, nevis otrādi. Neapšaubāmi, šajā

¹⁶ Šajā pašā nozīmē skat. ģenerāladvokāta Ž. Rišāra Delatūra [J. Richard de la Tour] secinājumus lietā *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes vienotības saglabāšana) (C-91/20, EU:C:2021:384, 39. punkts) un ģenerāladvokāta P. Pikamēes [P. Pikamäe] secinājumus lietā *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Ģimenes vienotība – Jau piešķirta aizsardzība) (C-483/20, EU:C:2021:780, 39. punkts).

¹⁷ Padomes Direktīvu 2003/86/EK (2003. gada 22. septembris) par tiesībām uz ģimenes atkalapvienoanos (OV 2003, L 251, 12. lpp.) *a priori* piemēro ģimenei plašākā izpratnē (skat. šīs direktīvas 2. panta d) punktu), kaut arī minētās direktīvas 9. panta 2. punkts paver dalībvalstīm iespēju šīs pašas direktīvas nodaļas, kas īpaši veltīta bēgļu ģimenes atkalapvienošanās jautājumam, priekšrocības ierobežot ar ģimenes attiecībām, *kas ir sāktas pirms* ieceļošanas bēgļu uzņemošajā dalībvalstī.

¹⁸ Skat., piemēram, spriedumu, 2019. gada 26. marts, SM (Bērnus, kas nodots aizbildnībā saskaņā ar Alžīrijas *kafala*) (C-129/18, EU:C:2019:248, 53.–55. punkts).

¹⁹ OV 2004, L 304, 12. lpp.

²⁰ Skat. Direktīvas 2004/83 2. panta h) punktu.

²¹ Salīdzinājumam skat. Direktīvas 2004/83 2. panta h) punktu un Direktīvas 2011/95 2. panta j) punktu.

apsvērumā ir ietverts arī atgādinājums par dalībvalstu pienākumu ņemt vērā bērna interešu prioritāti, tomēr šāds atgādinājums nevar pamatot interpretāciju, kas atkāptos no ļoti skaidrā šīs direktīvas 2. panta j) punkta formulējuma.

39. Visbeidzot, šo secinājumu 31. punktā piedāvātā interpretācija saskan arī ar Tiesas judikatūru. Tā, Tiesa jau ir nospriedusi, ka Direktīvas 2011/95 24.–35. pantā paredzēto priekšrocību piešķiršanā starptautiskās aizsardzības saņēmēja ģimenes locekļiem “ir jābūt izpildītiem trim nosacījumiem, kuri attiecas, pirmkārt, uz ģimenes locekļa statusu šīs direktīvas 2. panta j) punkta izpratnē, otrkārt, uz to, ka individuāli nav izpildīti starptautiskās aizsardzības saņemšanai nepieciešamie nosacījumi, un, treškārt, uz saderību ar attiecīgā ģimenes locekļa personīgo juridisko statusu”²², tādējādi skaidri apliecinot saikni starp Direktīvas 2011/95 23. pantā paredzēto “ģimenes locekļu” jēdzienu un šīs direktīvas 2. panta j) punktu, kura mērķis tieši ir definēt šo jēdzienu. Dažus mēnešus pirms tam Tiesa vēl skaidrāk nosprieda, ka no abu tiesību normu kombinācijas izriet, ka “dalībvalstu pienākums paredzēt piekļuvi [Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punktā paredzētajām priekšrocībām] neattiecas uz starptautiskās aizsardzības saņēmēja bērniem, kas dzimuši uzņemošajā dalībvalstī, ģimenē, *kura ir tikusi tajā dibināta*”²³.

40. Tātad Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punkts kopsakarā ar šīs direktīvas 2. panta j) punktu jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens “ģimenes locekļi” principā paredz, ka ģimene ir izveidota jau izcelsmes valstī.

C. Par trešo prejudiciālo jautājumu

41. Trešais prejudiciālais jautājums tiek uzdots tikai gadījumā, ja atbilde uz pirmajiem diviem jautājumiem ir apstiprinoša. Gadījumam, ja Tiesa nospriestu šādi, šobrīd ir jānosaka, vai Direktīvas 2011/95 23. pantam var būt tieša iedarbība, ņemot vērā, ka iesniedzējtiesa ar savu atbildību ir norādījusi, ka šī tiesību norma nav transponēta Beļģijas tiesībās.

42. No Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka visos gadījumos, kad direktīvas noteikumi pēc to satura ir beznosacījumu un pietiekami precīzi, privātpersonām ir tiesības uz tiem atsaukties valsts tiesās pret valsti, ja tā vai nu noteiktajā termiņā nav transponējusi šo direktīvu valsts tiesībās, vai arī tā ir to transponējusi nepareizi²⁴. Šajā ziņā jāizskata attiecīgās normas veids, sistēmiskā uzbūve un redakcija. Savienības tiesību norma, pirmkārt, ir beznosacījumu, ja tajā ir noteikts pienākums, kas nav nedz saistīts ar kādu nosacījumu, nedz arī tā izpildes vai seku ziņā ir pakārtots kādam Savienības iestāžu vai dalībvalstu aktam, un, otrkārt, ir pietiekami precīza, lai uz to varētu atsaukties privātpersona un tiesa to piemērotu, ja tajā nepārprotami ir noteikts pienākums²⁵. Pat ja direktīva atstāj dalībvalstīm zināmu rīcības brīvību, nosakot tās īstenošanas kārtību, šīs

²² Spriedums, 2022. gada 22. februāris, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Ģimenes vienotība – Jau piešķirta aizsardzība) (C-483/20, EU:C:2022:103, 39. punkts). Skat. arī spriedumu, 2021. gada 9. septembris, *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes loceklis) (C-768/19, EU:C:2021:709, 43. punkts).

²³ Spriedums, 2021. gada 9. novembris, *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes vienotības saglabāšana) (C-91/20, EU:C:2021:898, 37. punkts). Mans izcēlums. Šķiet, Tiesa nekad nav apšaubījusi nosacījumu, ka ģimenei jābūt dibinātai izcelsmes valstī: skat., piemēram, spriedumu, 2021. gada 9. septembris, *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes loceklis) (C-768/19, EU:C:2021:709, 32., 43. un 54. punkts).

²⁴ Skat. spriedumu, 2022. gada 8. marts, *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (Tieša iedarbība) (C-205/20, EU:C:2022:168, 17. punkts un tajā minētā judikatūra).

²⁵ Skat. spriedumu, 2022. gada 8. marts, *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (Tieša iedarbība) (C-205/20, EU:C:2022:168, 18. punkts).

direktīvas norma var tikt uzskatīta par tādu, kurai ir beznosacījumu un precīzs raksturs, ja ar to dalībvalstīm nepārprotami ir noteikts pienākums sasniegt precīzu rezultātu un nav paredzēts neviens nosacījums attiecībā uz tajā paredzētā noteikuma piemērošanu²⁶.

43. Tātad tagad jāizvērtē, vai Direktīvas 2011/95 23. pants no tā satura viedokļa šķiet beznosacījumu un pietiekami precīzs, lai privātpersona varētu uz to atsaukties, vērstoties pret dalībvalsti tās tiesās.

44. Trešā jautājuma formulējums attiecas uz visu Direktīvas 2011/95 23. pantu, nenoskaidrojot atsevišķas tā sastāvdaļas. Tā kā uz XXX situāciju neattiecas Direktīvas 2011/95 23. panta 5. punkts, šo punktu uzreiz izslēgšu no šīs analīzes tvēruma.

45. Attiecībā uz 23. panta 1. punktu, kurā noteikts, ka “dalībvalstis nodrošina, lai varētu tikt saglabāta ģimenes vienotība”, man nešķiet, ka tam piemīt nepieciešamās īpašības, lai atzītu tiešu iedarbību. Tāpat kā Komisija²⁷, domāju, ka tas formulēts pārāk vispārīgi, lai to uzskatītu par “pietiekami precīzu” šo secinājumu 42. punktā atgādinātās judikatūras nozīmē²⁸.

46. No Direktīvas 2011/95 23. panta iekšējās loģikas izriet, ka šī panta 2. punktā izdarīts precizējums, kas tiek gaidīts no dalībvalstīm attiecībā uz ģimenes vienotības aizsardzību starptautiskās aizsardzības saņēmējiem ar viņu ģimenes locekļiem, kuri definēti šajā direktīvā. Šajā punktā paredzēts, ka šie ģimenes locekļi, “kas atsevišķi nekvalificējas šādas aizsardzības saņemšanai, ir tiesīgi pieprasīt pabalstus [priekšrocības], kas minēti [minētas] 24. līdz 35. pantā, saskaņā ar valstī noteiktajām procedūrām un ciktāl tie [tās] ir savienojami [savienojamas] ar ģimenes locekļa personīgo tiesisko statusu”.

47. Minētais 2. punkts, manuprāt, skaidri nosaka dalībvalstu pienākumu nodrošināt ģimenes locekļu *piekļuvi* Direktīvas 2011/95 24.–35. pantā paredzētajām priekšrocībām. Ģimenes locekļiem, uz kuriem attiecas šīs direktīvas 23. panta 2. punkts, tādējādi jābūt iespējai atbilstoši šajā nolūkā organizētām valsts procedūrām pieprasīt uzturēšanās atļauju (24. pants), ceļošanas dokumentus (25. pants), pieeju darbam (26. pants), pieeju izglītībai (27. pants), pieeju kvalifikāciju atzīšanas procedūrām (28. pants), sociālo aizsardzību (29. pants), veselības aprūpi (30. pants), aizsardzības pasākumus nepavadītajiem nepilngadīgajiem (31. pants), mājokļa pieejamību (32. pants), brīvu pārvietošanos uzņemošajā dalībvalstī (33. pants), integrācijas iespēju pieejamību (34. pants) un palīdzību repatriācijā (35. pants).

48. Varētu iebilst, pirmkārt, ka Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punktā noteiktie pienākumi neizriet tikai no tā teksta, jo šīs tiesību normas teksts būtu jāskata kopsakarā ar vienām no šīs direktīvas 24.–35. pantā minētajām tiesībām, un, otrkārt, ka pats šis teksts, ciktāl tas nosaka vairākus ierobežojumus tā piemērojamībai *ratione personae*, minētajai tiesību normai atņemtu beznosacījumu raksturu, kas nepieciešams, lai atzītu tiešu iedarbību.

²⁶ Skat. spriedumu, 2022. gada 8. marts, *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (Tieša iedarbība) (C-205/20, EU:C:2022:168, 19. punkts un tajā minētā judikatūra).

²⁷ Ņemot vērā atbildi, kādu Beļģijas valdība piedāvā sniegt uz pirmajiem diviem prejudiciālajiem jautājumiem, tā uzskata, ka atbilde uz trešo jautājumu nav nepieciešama.

²⁸ Kaut arī Tiesai netika uzdots jautājums, vai jāatzīst Direktīvas 2011/95 23. panta 1. punkta tieša iedarbība, atzīmēšu, ka tā jau ir uzsvērusi šīs tiesību normas vispārējo raksturu: skat. spriedumu, 2021. gada 9. novembris, *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes vienotības saglabāšana) (C-91/20, EU:C:2021:898, 43. punkts).

49. Attiecībā uz pirmo iebildumu Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punkts nenosaka automātisku piekļuvi šīs direktīvas 24.–35. pantā uzskaitītajām priekšrocībām, bet prasa, lai šāda iespēja tiktu dota ģimenes locekļiem, kuri kvalificējas zināmu priekšrocību pieprasīšanai. Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punkts ir autonoma tiesību norma, kas veido priekšnosacījumu šīs direktīvas 24.–35. pantā noteikto priekšrocību izmantošanas atzīšanai.

50. Par otro iebildumu – iepriekš jau esmu atgādinājis, ka pat tiesību normai, kas atstāj dalībvalstīm novērtējuma brīvību, lai definētu tās īstenošanas noteikumus, var atzīt tiešu iedarbību, ja vien tā nepārprotami uzliek dalībvalstīm pienākumu sasniegt konkrētu rezultātu, ko nepapildina nekāds nosacījums attiecībā uz noteiktās normas piemērošanu. Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punktā faktiski paredzēta rīcības brīvība dalībvalstīm, kurām jāpielāgo vai jāievieš savas procedūras (līdzekļu izvēles brīvība), lai dotu attiecīgajām personām *iespēju pieprasīt* (prasītais rezultāts) šīs direktīvas 24.–35. pantā minētās priekšrocības²⁹. Jau tikai no šī viedokļa minētās direktīvas 23. panta 2. punkts man nešķiet *ar nosacījumiem*.

51. Turklāt precizējumus par tā materiālo piemērošanas jomu nevar interpretēt kā nosacījumus minētās normas piemērošanai iepriekš norādītās judikatūras nozīmē. Netiek apšaubīts – lai varētu pieprasīt šīs priekšrocības, personai, pirmkārt, jābūt starptautiskās aizsardzības saņēmēja ģimenes loceklim Direktīvas 2011/95 2. panta j) punkta nozīmē, kurš, otrkārt, atsevišķi nekvalificējas šādas aizsardzības saņemšanai, un, treškārt, piekļuve minētajām priekšrocībām viņam tiek dota, *tikai ciktāl* tas ir saderīgi ar viņa personīgo tiesisko statusu. Attiecībā uz pēdējo precizējumu Tiesa runā par “atrunu”, nevis par nosacījumu³⁰. Tomēr, pirmām kārtām, atrunas pastāvēšana pati par sevi neizslēdz tiešu iedarbību³¹. Otrām kārtām, šī “atruna” attiecas uz Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punkta piemērojamību *ratione personae*, kura vēl precizēta šīs direktīvas 23. panta 3. punktā³². Manuprāt, jautājumu par tiesību normas piemērojamības personām noteikšanu nevar jaukt ar jautājumu par tās tiešu iedarbību³³.

52. Visbeidzot, Direktīvas 2011/95 23. panta 4. punkts dod dalībvalstīm iespēju atteikt, samazināt vai atsaukt šīs direktīvas 24.–35. pantā minētās priekšrocības valsts drošības vai sabiedriskās kārtības iemeslu dēļ. Te ir runa par atrunu, ko var pārbaudīt tiesā, un iespēja uz to atsaukties, kāda būtu dalībvalstij, netraucē uzskatīt, ka Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punkts piešķir privātpersonām tiesības, kuras tās var piesaukt tiesā un kuras valsts tiesām ir jāaizsargā³⁴.

²⁹ Tādējādi no 1991. gada 19. novembra sprieduma *Francovich* u.c. (C-6/90 un C-9/90, EU:C:1991:428, 17. punkts) izriet, ka “valsts tiesības izvēlēties kādu no daudzajiem iespējamajiem līdzekļiem, lai sasniegtu direktīvā noteikto rezultātu, neliedz indivīdiem iespēju valsts tiesās atsaukties uz tiesībām, kuru saturu var noteikt pietiekami precīzi, pamatojoties tikai uz direktīvas normām” (skat. arī spriedumus, 1993. gada 2. augusts, *Marshall* (C-271/91, EU:C:1993:335, 37. punkts), un 2009. gada 12. februāris, *Cobelfret* (C-138/07, EU:C:2009:82, 61. punkts)).

³⁰ Skat. spriedumu, 2021. gada 9. novembris, *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes vienotības saglabāšana) (C-91/20, EU:C:2021:898, 48. un nākamie punkti).

³¹ Skat., piemēram, spriedumu, 2010. gada 22. decembris, *Gavieiro Gavieiro* un *Iglesias Torres* (C-444/09 un C-456/09, EU:C:2010:819, 80. un nākamie punkti). Pat iespēja atkāpties no pienākuma, ko paredz tiesību norma ar tiešu iedarbību, ne vienmēr nozīmē, ka šo iedarbību var apšaubīt. Piemēram, attiecībā uz Hartas 31. panta 2. punktu skat. spriedumu, 2018. gada 6. novembris, *Bauer* un *Willmeroth* (C-569/16 un C-570/16, EU:C:2018:871, 84. un 85. punkts).

³² Saskaņā ar šo punktu Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punktu nepiemēro, ja ģimenes loceklis ir vai būtu izslēgts no starptautiskās aizsardzības saņemšanas, piemērojot šīs direktīvas III un V nodaļu.

³³ Citiem vārdiem, lai persona valsts tiesā varētu atsaukties uz netransponētu direktīvas normu, šīs personas situācijai obligāti jāietilpst attiecīgās tiesību normas piemērošanas jomā. Tas ir priekšnosacījums, lai varētu uzdot jautājumu par šīs tiesību normas tiešu iedarbību, kas ļoti atšķiras no nosacījumiem, kādiem jāatbilst attiecīgajai tiesību normai, lai varētu būt tieša iedarbība.

³⁴ Pēc analogijas skat. spriedumu, 2008. gada 15. aprīlis, *Impact* (C-268/06, EU:C:2008:223, 64. punkts).

53. Galu galā tiesas iedarbības nosacījumi tagad ir labi noteikti judikatūrā un jautājums, kas mums šeit uzdots, ir par to, vai Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punkts ir pietiekami darbotiespējīgs³⁵, lai to varētu piemērot valsts tiesa. Un tieši tas ir svarīgi: “Noteikuma skaidrība, precizitāte, beznosacījumu raksturs, pilnīgums vai pilnība un tā neatkarība no rīcības brīvības īstenošanas pasākumiem šajā ziņā ir tikai vienas un tās pašas šim noteikumam piemītošas raksturīgās pazīmes aspekts, proti, tam ir jābūt tādām, lai tiesa to varētu piemērot konkrētās lietas apstākļiem.”³⁶ No manas analīzes izriet, ka Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punkts, manuprāt, ir pietiekami darbotiespējīgs, lai to varētu tieši izmantot valsts tiesā, kas spēj saprast, ko Savienības likumdevējs ir vēlējis noteikt kā pienākumus dalībvalstīm.

54. Tātad no manas analīzes izriet, ka Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punktam, ciktāl tajā ir paredzēts pienākums dalībvalstīm nodrošināt piekļuvi šīs direktīvas 24.–35. pantā noteiktajām priekšrocībām, piemīt tieša iedarbība un uz to var atsaukties privātpersonas valsts tiesās, vēršoties pret dalībvalsti, kura to transponējusi nepareizi vai nav transponējusi.

D. Par ceturto prejudiciālo jautājumu

55. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu daļas³⁷ izriet, ka šis jautājums vērsts nevis uz to, lai Tiesa atgādinātu savu klasisko judikatūru par tiesību normas tiesas iedarbības atzīšanas sekām valsts tiesību sistēmā³⁸, bet gan tas rodas no domstarpībām starp prasītāju pamatlietā un Beļģijas valsti par Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punkta materiālo tvērumu, jo XXX apgalvo, ka 1980. gada likums ar grozījumiem jāinterpretē atbilstoši šīs direktīvas 23. pantam un ka līdz ar to Beļģijas iestādēm būtu vajadzējis viņam piešķirt starptautisko aizsardzību. Iesniedzējtiesa savukārt uzskata, ka tas nav šīs tiesību normas priekšmets un ka turklāt atbilstīga valsts tiesību normas interpretācija novestu pie interpretācijas *contra legem*.

56. Šo secinājumu 21. un nākamajos punktos izklāstīto iemeslu dēļ jāatgādina, pirmkārt, ka Direktīvā 2011/95 nav paredzēts paplašināt bēgļa statusu atvasinātā kārtā, attiecinot to uz personas, kurai ir šis statuss, ģimenes locekļiem, ja šie locekļi individuāli neizpilda nepieciešamos nosacījumus, lai saņemtu minēto statusu, un, otrkārt, ka šīs direktīvas 23. panta 2. punkts ļauj personām, kuras ietilpst tā piemērošanas jomā, pieprasīt piekļuvi minētās direktīvas 24.–35. pantā paredzētajām priekšrocībām³⁹.

E. Par piekto un sesto prejudiciālo jautājumu

57. Ar LESD 267. pantu iedibinātajā procedūrā valstu tiesu sadarbībai ar Tiesu pēdējās minētās uzdevums ir sniegt valsts tiesai lietderīgu atbildi, kas ļautu izlemt tās izskatīšanā esošo strīdu. Tālab Tiesai dažkārt jāpārformulē tai iesniegtie jautājumi⁴⁰. Ņemot vērā formulējumu, kāds ir

³⁵ Izmantojot izteicienu, ko lietojis ģenerālvokāts V. Van Gervens [*W. Van Gerven*] secinājumos lietā *Banks* (C-128/92, nav publicēti, EU:C:1993:860, 27. punkts) un kas citos vārdos izsaka normas izmantojamību tiesā (šajā nozīmē skat. arī ģenerālvokāta M. Bobeka [*M. Bobek*] secinājumus lietā *Link Logistik N&N* (C-384/17, EU:C:2018:494, 69. un 76. punkts).

³⁶ Ģenerālvokāta V. Van Gervena secinājumi lietā *Banks* (C-128/92, nav publicēti, EU:C:1993:860, 27. punkts).

³⁷ Skat. šī lūguma 12. un 13. punktu.

³⁸ Ciktāl nepieciešams un runājot par strīdu starp privātpersonu un dalībvalsti, tomēr no visas plašās judikatūras piemēra veidā atsaukos uz 2022. gada 8. marta spriedumu *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (Tieša iedarbība) (C-205/20, EU:C:2022:168, 35.–37. un 39. punkts).

³⁹ Skat. spriedumu, 2022. gada 22. februāris, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Ģimenes vienotība – Jau piešķirta aizsardzība) (C-483/20, EU:C:2022:103, 41. punkts).

⁴⁰ Plašajā judikatūrā skat. spriedumu, 2016. gada 30. jūnijs, *Toma un Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci* (C-205/15, EU:C:2016:499, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

piektajam un sestajam prejudiciālajam jautājumam, un to savstarpējo saistību, man šķiet, ka pārformulēšana nāktu tiem par labu. Šie jautājumi, manuprāt, jāsaprot tādējādi, ka iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2011/95 23. pants kopsakarā ar Hartas 7., 18. un 24. pantu jāinterpretē tādējādi, ka, lai saglabātu ģimenes vienotību un garantētu bērnam atzītā bēgļa statusa efektivitāti, tajā dalībvalstīm ir uzlikts pienākums atzīt bērna tēvam piekļuvi šīs direktīvas 24.–35. pantā paredzētajām priekšrocībām, kaut gan tēvs nedz atbilst nosacījumiem, lai viņam piešķirtu starptautisko aizsardzību, nedz arī var tikt uzskatīts par “ģimenes locekli” Direktīvas 2011/95 2. panta j) punkta un 23. panta 2. punkta nozīmē.

1. Juridiskā analīze no tēva viedokļa

58. Šajā analīzes posmā atgādināšu, ka esmu piedāvājis Tiesai nospriest, ka Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punkts kopsakarā ar šīs direktīvas 2. panta j) punktu jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens “ģimenes locekli” šo tiesību normu nozīmē paredz, ka ģimene jau ir izveidota izcelsmes valstī. Tādējādi XXX – pēc Beļģijas iestāžu veiktā vērtējuma – neatbilst ne nosacījumiem, lai saņemtu pašu starptautisko aizsardzību, ne nosacījumiem, lai prasītu piekļuvi priekšrocībām, kas Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punktā paredzētas vien starptautiskās aizsardzības saņēmēja ģimenes locekļiem. Papildus, kā jau esmu atgādinājis⁴¹, Direktīva 2011/95 turklāt neparedz starptautiskās aizsardzības piešķiršanu atvasinātā kārtā⁴².

59. Lietderības labad vēl precizēšu – šķiet izslēgts, ka XXX varētu izmantot tiesības, kas izriet no Direktīvas 2003/86. Neapšaubāmi, tajā paredzēti bēgļiem labvēlīgāki nosacījumi attiecībā uz atkalapvienošanos ar viņu ģimenes locekļiem⁴³, taču dalībvalstis var paredzēt šīs direktīvas V nodaļas noteikumu – tie veltīti tieši bēgļu ģimeņu atkalapvienošanai – piemērošanu tikai bēgļiem, kuru ģimenes attiecības sāktas *pirms* ieceļošanas⁴⁴. Saskaņā ar Direktīvas 2003/86 radinieku taisnā augšupējā līnijā ieceļošana un uzturēšanās ir iespēja, kas atstāta dalībvalstu rīcības brīvības ziņā, un uz to attiecas nosacījums, ka attiecīgais augšupējais radinieks ir atkarīgs no apgādnieka⁴⁵, ja vien runa nav par nepavadītu nepilngadīgo⁴⁶, un šādā gadījumā atkalapvienošanās vairs nav pakļauta ne dalībvalstu rīcības brīvības īstenošanai, ne arī kādam nosacījumam par atrašanos nepilngadīgā aprūpē⁴⁷. Tomēr XXX bērni nav nepavadīti nepilngadīgie. Principā pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanos iesniedz, ja ģimenes locekli uzturas ārpus dalībvalsts, kurā uzturas apgādātājs, pat ja ir iespējama atkāpe⁴⁸. XXX jau atrodas Beļģijā. Ar savu un savas ģimenes netipisko situāciju XXX neietilpst nevienā no “lauciņiem”, kuri varētu leģitimēt viņa atrašanos Savienības teritorijā pie saviem bērniem.

⁴¹ Skat. šo secinājumu 21. un nākamos punktus.

⁴² Atsauksmās uz Hartas 18. pantu nevar mainīt šo konstatējumu, jo no šī panta neizriet prasība piešķirt bēgļa statusu bēgļa ģimenes locekļiem, kuri neatbilst šī statusa piešķiršanas nosacījumiem. Tas pats attiecas uz Hartas 7. un 24. pantu, ņemot vērā, ka Direktīvas 2011/95 23. pants īsteno tiesības, kas ar tās 7. un 24. pantu nostiprinātas Direktīvas 2011/95 tvērumā. Hartas 7. un 24. pants paši par sevi arī neprasa piešķirt bēgļa statusu bēgļa ģimenes locekļiem, kuri neatbilst šī statusa piešķiršanas nosacījumiem, jo bēgļa tiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību un bērna tiesības var garantēt ar citiem līdzekļiem.

⁴³ Skat. spriedumus, 2022. gada 17. novembris, *Belgische Staat* (Nepilngadīga bēgļa laulība) (C-230/21, EU:C:2022:887, 41. punkts), un 2023. gada 18. aprīlis, *Afrin* (C-1/23 PPU, EU:C:2023:296, 43. punkts).

⁴⁴ Salīdzinājumam skat., pirmkārt, Direktīvas 2003/86 6. apsvērumu un 2. panta d) punktu un, otrkārt, 9. panta 2. punktu.

⁴⁵ Skat. Direktīvas 2003/86 10. panta 2. punktu.

⁴⁶ Skat. Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punktu.

⁴⁷ Skat. spriedumu, 2022. gada 1. augusts, *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes atkalapvienošanās ar nepilngadīgu bēgļu) (C-273/20 un C-355/20, EU:C:2022:617, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁴⁸ Skat. Direktīvas 2011/95 5. panta 3. punktu un 11. pantu.

2. Juridiskā analīze no bēgļa statusa saņēmēju viedokļa

60. Ir divi būtiski iemesli, kuru dēļ uz XXX kā viņa nepilngadīgās meitas bēgles ģimenes locekļa situāciju neattiecas Direktīva 2011/95 un/vai Savienības atvasināto tiesību normas, kas konkretizē bēgļu tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos. Pirmkārt, ģimene, kurā dzimis nepilngadīgais bērns bēglis, nav nodibināta izcelsmes valstī; otrkārt, šis bērns un viņa ģimene pēc viņa piedzimšanas nav pārvietoti.

61. Es tomēr gribētu atgriezties pie faktiskajiem elementiem, kas, manuprāt, pelnījuši sīkāku analīzi. Tādējādi, neskarot eventuālu iesniedzējtiesas apstiprinājumu vai pārbaudi, no tā, kā saprotu lietas materiālus, izriet, ka XXX meitai tika atzīts bēgļa statuss, ņemot vērā dzimumorgānu kropļošanas⁴⁹ risku, ar ko viņa saskartos, ja viņai būtu jādodas uz savu vecāku pilsonības valsti – kuras pilsonība arī viņai ir, bet kurā viņa nekad nav dzīvojusi, jo ir dzimusi Beļģijā, – un tādēļ, ka mātei, kurai arī ir bēgļa statuss, ir smagi psiholoģiski traucējumi. Protams, šis pēdējais elements ir pelnījis padziļinātu izskatīšanu kompetentajās valsts iestādēs, bet nevar izslēgt, ka pār šī bērna nākotni kritīs bažu ēna, ja māte nebūs spējīga viena pati rūpēties par saviem bērniem⁵⁰. Tieši šādā nozīmē saprotu sestajā prejudiciālajā jautājumā ietverto atsauci uz “bēgļa statusa efektivitāti”. Proti, būtu jāpiebilst, ka tēvs Savienības teritorijā 16 gadus uzturas nelikumīgi, tātad ir izraidāms⁵¹.

62. Līdz ar to ir jāmaina skatpunkts un tagad jāparaugās no bērnu bēgļu, un it īpaši no meitas, viedokļa, par kuru mums ir vairāk informācijas, un Savienības tiesībās viņai sniegto garantiju viedokļa attiecībā uz viņas pamattiesībām, jo Savienības atvasināto tiesību normas jāinterpretē un jāpiemēro, ievērojot Hartā garantētās pamattiesības⁵².

63. Šis bērns, kuram tagad varētu būt septiņi gadi, principā nav spējīgs dzīvot neatkarīgi no savas ģimenes locekļiem⁵³.

64. Lai gan Direktīvai 2011/95, kā esmu atgādinājis šīs lietas analīzes sākumā⁵⁴, vispirmām kārtām jānodrošina kopīgu kritēriju piemērošana, lai identificētu personas, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, kā arī minimāls priekšrocību līmenis šīm personām visās dalībvalstīs, kopēja Eiropas patvēruma sistēma, kurā ietilpst šī direktīva, kā to atgādina tās 3. apsvēruma, ir balstīta uz pilnīgu un visaptverošu Ženēvas konvencijas un protokola piemērošanu un pārliecību, ka *neviens persona netiks nosūtīta uz vietu, kur pastāv risks, ka tā no jauna tiks vajāta*⁵⁵. Oficiāla bēgļa statusa atzīšana rada tādas sekas, ka attiecīgajam bēglim pienākas starptautiska aizsardzība Direktīvas 2011/95 izpratnē, un tādēļ bēglim tiek piešķirtas visas šīs direktīvas VII nodaļā

⁴⁹ Sieviešu dzimumorgānu kropļošanu var uzskatīt par “īpašu bērna vajāšanas formu, ņemot vērā, ka šāda prakse nesamērīgi ietekmē meitenes”: skat. Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos biroja 2009. gada norādījumu par to patvēruma pieteikumu izvērtēšanu, kas iesniegti sieviešu dzimumorgānu kropļošanas prakses dēļ, 9. punktu (norādījumi pieejami tīmekļvietnē <https://www.unhcr.org/fr/publications/legal/4fd737379/note-dorientation-demandes-dasile-relatives-mutilations-genitales-feminines.html>).

⁵⁰ 2020. gada 17. aprīlī pasludinātais *Conseil du contentieux des étrangers* (Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome) spriedums ir pievienots prasītāja pamatlietā rakstveida apsvērumiem. Padome daļēji pārņēmusi Ģenerālkomisariāta bēgļu un bezvalstnieku jautājumos 2019. gada 2. oktobrī pieņemtā lēmuma, ar kuru tika noraidīts XXX starptautiskās aizsardzības pieteikums, elementus. No šī lēmuma izriet, ka bērnu māte bija hospitalizēta un ka pāra meita ievietota mazbērnu novietnē.

⁵¹ Atgādināšu, ka lēmums par izraidīšanu ir iejaukšanās tiesību uz ģimenes dzīves neaizskaramību īstenošanā: citā kontekstā skat. spriedumu, 2002. gada 11. jūlijs, *Carpenter* (C-60/00, EU:C:2002:434, 42. punkts).

⁵² Spriedums, 2017. gada 16. februāris, C. K. u.c. (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 59. punkts). Skat. arī šo secinājumu 26. punktu.

⁵³ Skat. spriedumu, 2022. gada 5. maijs, *Subdelegación del Gobierno en Toledo* (Ģimenes locekļa uzturēšanās – Nepietiekami līdzekļi) (C-451/19 un C-532/19, EU:C:2022:354, 56. punkts).

⁵⁴ Skat. šo secinājumu 14. zemsvītras piezīmi.

⁵⁵ Skat. spriedumu, 2019. gada 14. maijs, M u.c. (Bēgļa statusa atcelšana) (C-391/16, C-77/17 un C-78/17, EU:C:2019:403, 79. un 80. punkts).

paredzētās tiesības un priekšrocības, kas ietver Ženēvas konvencijā iekļautajām tiesībām līdzvērtīgas tiesības un plašākas aizsardzības tiesības, kurām šajā konvencijā nav ekvivalentu⁵⁶. Tas, ka dalībvalstīm, transponējot Direktīvu 2011/95, vispirms jāņem vērā bērna interešu prioritāte, ir šīs direktīvas 20. panta 5. punktā paredzēts vispārējs noteikums, kas attiecas uz VII nodaļu. Šajā ziņā atgādināšu, ka Direktīvas 2011/95 23. pants ir piederīgs šai VII nodaļai un ka tā 1. punktā dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt, lai varētu tikt saglabāta *ģimenes vienotība*⁵⁷. Tāpat kā Komisija, norādišu, ka šīs tiesību normas formulējums neaprobežojas ar Direktīvas 2011/95 2. panta j) punktā definētajiem ģimenes locekļiem.

65. Turklāt Tiesai, tāpat kā visām bēgļu aizsardzībā iesaistītajām starptautiskajām struktūrām, jau ir bijusi iespēja uzsvērt ģimenes vienotības fundamentālo nozīmi, kas ir būtiskas bēgļa tiesības. Tā ir atzinusi arī saikni, kas pastāv starp bēgļa ģimenes aizsardzības pasākumiem un starptautiskās aizsardzības loģiku⁵⁸. Šīs tiesības ir vēl jo būtiskākas, ja bēglis ir nepilngadīgs, ņemot vērā viņa īpašo neaizsargātību. Turklāt Tiesa jau ir atgādinājusi, cik svarīga ir it īpaši Konvencija par bērna tiesībām⁵⁹, kuras 9. panta 1. punktā paredzēts, ka “dalībvalstis gādā par to, lai bērns netiktu šķirts no saviem vecākiem pretēji viņu gribai”⁶⁰.

66. Tādējādi arī Direktīvas 2011/95 mērķis atbilstoši Hartas 24. panta 2. punktam ir nodrošināt, lai dalībvalstu primārais apsvērums, piemērojot šo direktīvu, būtu bērna interešu prioritāte⁶¹. Kā prasīts Direktīvas 2011/95 20. panta 5. punktā, īstenojot šīs direktīvas VII nodaļas noteikumus, dalībvalstis primāru nozīmi piešķir šīm interesēm⁶². Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Hartas 7. pants jālasa kopsakarā ar Hartas 24. panta 2. punktā paredzēto pienākumu ņemt vērā bērna interešu prioritāti un ievērojot tās 24. panta 3. punktā pausto bērna vajadzību regulāri uzturēt personiskas attiecības ar abiem vecākiem⁶³. Konkrēti, Hartas 7. pantā un 24. panta 2. punktā prasīts, lai “visos aktos, kas attiecas uz bērniem, it īpaši tajos, ko dalībvalsts veic, piemērojot minēto direktīvu, bērna intereses būtu prioritāras”⁶⁴. Šo aktu adresāts ne vienmēr ir nepilngadīgais, bet tie viņam var radīt nopietnas sekas⁶⁵. No tā izriet, ka Direktīvas 2011/95 normas ir jāinterpretē un jāpiemēro, it īpaši ņemot vērā Hartas 7. pantu un 24. panta 2. un 3. punktu. No tiem secināms dalībvalstu pienākums, īstenojot Direktīvu 2011/95, pienācīgi ņemt vērā tostarp ģimenes vienotības principu, nepilngadīgā labklājību un sociālo attīstību⁶⁶.

⁵⁶ Skat. spriedumu, 2019. gada 14. maijs, M u.c. (Bēgļa statusa atcelšana) (C-391/16, C-77/17 un C-78/17, EU:C:2019:403, 91. punkts).

⁵⁷ Šis, manuprāt, ir plašāks jēdziens nekā ģimenes atkalapvienošanās.

⁵⁸ Skat. spriedumu, 2021. gada 9. novembris, *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes vienotības saglabāšana) (C-91/20, EU:C:2021:898, 42. un 43. punkts). Skat. arī ģenerālvokāta Ž. Rišāra Delatūra secinājumus lietā *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes vienotības saglabāšana) (C-91/20, EU:C:2021:384, 88. punkts).

⁵⁹ Pieņēmusi Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā asambleja ar 1989. gada 20. novembra Rezolūciju 44/25, stājusies spēkā 1990. gada 2. septembrī.

⁶⁰ Spriedums, 2006. gada 27. jūnijs, Parlaments/Padome (C-540/03, EU:C:2006:429, 57. punkts).

⁶¹ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 12. aprīlis, A un S (C-550/16, EU:C:2018:248, 58. punkts).

⁶² Direktīvas 2011/95 16. apsvērumā atgādināts, ka tā respektē pamattiesības un ievēro principus, kas nostiprināti Hartā, un cenšas veicināt tostarp Hartas 7., 18. un 24. panta piemērošanu, kuri ir starp šajā apsvērumā skaidri minētajiem noteikumiem, tādējādi apliecinot Savienības likumdevēja uzticību tiem.

⁶³ Jaunākam piemēram skat. spriedumu, 2023. gada 18. aprīlis, *Afrin* (C-1/23 PPU, EU:C:2023:296, 45. punkts).

⁶⁴ Spriedums, 2021. gada 9. septembris, *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes loceklis) (C-768/19, EU:C:2021:709, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁶⁵ Skat. spriedumu, 2022. gada 17. novembris, *Belgische Staat* (Nepilngadīga bēgle laulībā) (C-230/21, EU:C:2022:887, 48. punkts).

⁶⁶ Skat. spriedumu, 2021. gada 9. septembris, *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes loceklis) (C-768/19, EU:C:2021:709, 38. un 44. punkts).

67. Lai cik svarīgas arī būtu pamattiesības uz bēgļa ģimenes dzīves neaizskaramību, tās – pretēji Hartas 4. pantā paredzētajam necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodu aizliegumam⁶⁷ – nav absolūtas tiesības un tātad var tikt ierobežotas atbilstoši Hartas 52. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem⁶⁸.

68. Tomēr, manuprāt, prasītājam un viņa meitai⁶⁹ jābūt iespējai norādīt uz Direktīvas 2011/95 23. panta 1. punktu, atsaucoties uz ģimenes dzīves *vienotību*, jo pretējā gadījumā var parādīties zināma spriedze starp minēto 23. pantu un Hartas 7. pantu kopsakarā ar tās 24. pantu. Tūlīt paskaidrošu.

69. Ja XXX nevar pieprasīt piekļuvi Direktīvas 2011/95 24.–35. pantā minētajām priekšrocībām jēdziena “ģimenes locekļi” ierobežojošās definīcijas dēļ šīs direktīvas 23. panta 2. punkta nozīmē kopsakarā ar tās 2. panta j) punktu, galu galā, nevarēdams legalizēt savu uzturēšanos Beļģijā, viņš būs spiests pamest Savienības teritoriju. Labākajā gadījumā viņš atstās aiz sevis ģimeni, ko veido viņa bērnu māte un viņa bērni, tostarp meita bēgļa, un tas aizskars viņas pamattiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību⁷⁰, ko aizsargā Hartas 7. pants⁷¹. Netiek apšaubīts, ka šāds Direktīvā 2011/95 definēts ierobežojums, attiecinot piekļuvi priekšrocībām tikai uz izcelsmes valstī nodibinātās ģimenes locekļiem, ir paredzēts likumā. Grūtāk būtu uzskatīt, ka šis ierobežojums ievēro šo tiesību būtību, ciktāl tikai šī iemesla dēļ tas izslēdz bēgļu ģimenes, kas izveidotas pēc bēgšanas vai pārvietošanas. Tomēr, ja bēgļa statusu var atzīt bērnam, kurš dzimis Savienības teritorijā, man grūti izprast iemeslus, kādēļ viņa ģimene būtu mazāk pelnījusi aizsardzību tikai tādēļ, ka tā nodibināta pēc dažu tās locekļu aizbraukšanas no izcelsmes valsts vai pat pēc viņu ierašanās uzņēmējā valstī, kaut arī nepilngadīgā neaizsargātība un bērna bēgļa vajadzības pēc viņa ģimenes dzīves aizsardzības ir tikpat lielas kā bērnam, kurš ir tādā pašā situācijā, bet kura ģimene ir pārvietota.

70. Te mēs nonākam pie jautājuma par ierobežojuma samērīgumu. Es, protams, varu saprast, ka ierobežojumu piekļuvei Direktīvas 2011/95 24.–35. pantā paredzētajām priekšrocībām nosaka apsvērumi, kas saistīti ar Savienības politiku migrācijas un patvēruma jomā, un ka šī iemesla dēļ vien tas atbilst Savienības vispārējās nozīmes mērķim. Tomēr šajā gadījumā šāds ierobežojums var radīt pilnīgi nesamērīgu ietekmi, jo tas izraisa vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu un nopietnu apdraudējumu citu tiesību, proti, patvēruma tiesību, būtībai, kuras arī garantē Hartas 18. pants.

71. Attiecībā uz vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu atgādināšu, ka ir pausta nožēla par “ģimenes locekļu” definīcijas attiecināšanu tikai uz ģimeni, kas izveidota pirms izbraukšanas no izcelsmes valsts⁷². Pēc cilvēktiesību komisāra domām, nešķiet, ka šāds ierobežojums spēj “ņemt vērā realitāti, ar kuru saskaras bēgļi. Daudzi no viņiem bēg un ilgu laiku pavada trimdā, un izveido ģimeni pārvietošanas laikā vai dzīvojot nestabilos apstākļos savā izcelsmes reģionā pirms ierašanās Eiropā. [...] Dažos gadījumos nošķirums starp ģimenēm, kas nodibinātas pirms vai pēc

⁶⁷ Skat. spriedumus, 2017. gada 16. februāris, C. K. u.c. (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 59. punkts un tajā minētā judikatūra), un 2019. gada 19. marts, *Ibrahim* u.c. (C-297/17, C-318/17, C-319/17 un C-438/17, EU:C:2019:219, 87. punkts).

⁶⁸ Skat. arī manus secinājumus lietā *Ligue des droits humains* (C-817/19, EU:C:2022:65, 64. un nākamie punkti).

⁶⁹ Un attiecīgā gadījumā viņa dēlam.

⁷⁰ Un attiecīgā gadījumā viņa dēla pamattiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību.

⁷¹ Sliktākajā gadījumā viņš būs spiests pamest Beļģijas teritoriju kopā ar saviem bērniem; tas ir šo secinājumu 77. punktā aplūkots pieņēmums.

⁷² Skat. cilvēktiesību komisāra tematisko dokumentu “Bēgļu tiesību uz ģimenes atkalapvienošanās īstenošana Eiropā”, Eiropas Padome, 2017. gada jūnijs, 1.2.2. punkts.

aizbraukšanas no izcelsmes valsts, ir pretrunā [Romā 1950. gada 4. novembrī noslēgtās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – “ECPAK”)] 14. pantam un, ļoti iespējams, citām vienlīdzības garantijām, tai skaitā [Savienības] tiesībās paredzētajām”⁷³.

72. Sliecos piekrist cilvēktiesību komisāra izteiktajām šaubām.

73. Šajā ziņā īpaša uzmanība būtu jāpievērš Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk tekstā – “ECT”) spriedumam *Hode* un *Abdi* pret Apvienoto Karalisti⁷⁴. Šajā lietā prasītājs 2004. gadā ieradās Apvienotajā Karalistē, un kopš 2006. gada marta viņam bija bēgļa statuss. Tā paša gada jūnijā viņš iepazinās ar savu nākamo sievu, ar kuru apprecējās 2007. gadā. Pārim piedzima divi bērni, attiecīgi 2008. un 2011. gadā. Sieva, trešās valsts valstspiederīgā, kurai nav starptautiskās aizsardzības, 2007. gadā iesniedza vīzas pieteikumu, lai pievienotos vīram Apvienotajā Karalistē. Viņš, kaut arī bija bēglis, tomēr nevarēja izmantot valsts tiesību normas par bēgļu ģimenes atkalapvienošanu, jo tās bija piemērojamas tikai laulātajiem, kuri bijuši ģimenes locekļi *pirms* bēgļa *aizbraukšanas* no izcelsmes valsts. Tad sieva lūdza piešķirt viņai uzturēšanās atļauju kā rezidenta, kurš atrodas un ir apmeties uz dzīvi Apvienotajā Karalistē, sievai, bet to viņai arī atteica, jo viņas vīrs, kurš atrodas Apvienotajā Karalistē, balstoties uz uzturēšanās atļauju ar ierobežotu piecu gadu termiņu, valsts tiesību aktu nozīmē netika uzskatīts par tādu, kurš šajā valstī “atrodas un ir apmeties”.

74. Atgādinājusi, ka saskaņā ar ECPAK 8. pantu nevienai valstij nav pienākuma ievērot precētu pāru izdarīto viņu ģimenes dzīvesvietas valsts izvēli, ECT nosprieda, ka tad, ja valsts tiesību aktos noteiktām migrantu kategorijām piešķirtas tiesības uz ģimenes atkalapvienošanu, tas jādara veidā, kas ir saderīgs ar ECPAK 14. pantu. Ievaddaļā, kas nepieciešama izvērtējumam saskaņā ar ECPAK 14. pantu, ECT konstatēja, ka bēgļu ģimeņu atkalapvienošanās noteikumi ir acīmredzami ietekmējuši prasītāju un viņu bērnu ģimenes dzīvi, tādējādi izskatāmās lietas fakti patiešām ietilpst ECPAK 8. panta piemērošanas jomā⁷⁵. ECT arī atgādināja, ka diskrimināciju ECPAK 14. panta nozīmē var radīt tikai tāda atšķirīga attieksme, kas balstās uz identificējamu īpašību jeb “kvalitāti”⁷⁶. Turklāt, lai rastos jautājums par šo tiesību normu, jābūt atšķirīgai attieksmei pret personām, kas ir līdzīgā vai atbilstošā situācijā. Šāda atšķirīga attieksme ir diskriminējoša, ja tai nav objektīva un saprātīga pamatojuma, proti, ja tai nav likumīga mērķa vai ja nepastāv saprātīgs samērīgums starp izmantotajiem līdzekļiem un sasniedzamajiem mērķiem⁷⁷. Lai gan ECT atzīst, ka līgumslēdzējai valstij ir novērtējuma brīvība, tās tvērums būs atkarīgs no apstākļiem, jomas un konteksta⁷⁸.

75. ECT tādējādi ir nospriedusi, ka prasītāju situācija, ciktāl tā attiecas uz bēgli, kurš apprecējies pēc izcelsmes valsts atstāšanas, un šī bēgļa sievu, var tikt pielīdzināta “jebkuram citam stāvoklim” ECPAK 14. panta nozīmē un tātad attiecas uz tā piemērošanas jomu⁷⁹. Turklāt attiecīgā līgumslēdzēja valsts neapstrīd, ka saskaņā ar tās tiesību aktiem attieksme, pirmkārt, pret studentiem un darba ņēmējiem un, otrkārt, bēgļiem, kuri noslēguši laulību pirms aizbraukšanas no izcelsmes valsts, atšķiras no attieksmes pret bēgļiem un to laulātajiem, kuru laulība noslēgta pēc aizbraukšanas no izcelsmes valsts⁸⁰. ECT ir nospriedusi, ka bēgli, kuri apprecējušies pirms

⁷³ Turpat.

⁷⁴ ECT spriedums, 2012. gada 6. novembris (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109).

⁷⁵ ECT spriedums, 2012. gada 6. novembris, *Hode* un *Abdi* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109, 43. punkts).

⁷⁶ ECT spriedums, 2012. gada 6. novembris, *Hode* un *Abdi* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109, 44. punkts).

⁷⁷ ECT spriedums, 2012. gada 6. novembris, *Hode* un *Abdi* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109, 45. punkts).

⁷⁸ ECT spriedums, 2012. gada 6. novembris, *Hode* un *Abdi* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109, 45. punkts).

⁷⁹ ECT spriedums, 2012. gada 6. novembris, *Hode* un *Abdi* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109, 48. punkts).

⁸⁰ ECT spriedums, 2012. gada 6. novembris, *Hode* un *Abdi* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109, 49. punkts).

izcelsmes valsts atstāšanas, ir līdzīgā situācijā, jo arī viņiem ir bēgļa statuss un arī viņiem atļauts Apvienotajā Karalistē uzturēties ierobežotu laiku, un ka vienīgā būtiskā atšķirība ir laulības noslēgšanas datums⁸¹. Lai gan Apvienotā Karaliste šādu atšķirīgu attieksmi centās pamatot ar to, ka tai jāpilda savas starptautiskās saistības, vienlaikus neapgalvojot, ka sniedz vairāk priekšrocību, kuru dēļ bēgļi izvēlētos šo valsti kā uzņemošo valsti, un lai gan tā norādīja, ka runa ir par politisku lēmumu, kas atbilst tās plašajai novērtējuma brīvībai, kas atzīta šajā jomā⁸², ECT nosprieda, ka nav nekāda iemesla atšķirīgai attieksmei pret bēgļiem, kuri apprecējušies pēc pārvietošanas, un bēgļiem, kuri apprecējušies pirms tam, un, lai gan Apvienotā Karaliste, atļaujot ģimenes atkalapvienošanu bēgļu laulātajiem, kuri apprecējušies pirms pārceļošanas, ir ievērojusi savas starptautiskās saistības, ja kāds pasākums noved pie atšķirīgas attieksmes pret personām līdzīgās situācijās, atšķirīgu attieksmi nevar pamatot tas, ka ir ievērotas līgumslēdzēja valsts starptautiskās saistības⁸³. Tādējādi ECT secināja, ka pārkāpts ECPAK 14. pants kopsakarā ar šīs konvencijas 8. pantu⁸⁴.

76. Tātad tas, ka XXX bērni bēgļi nevar izmantot Direktīvas 2011/95 23. pantā garantētās tiesības uz ģimenes vienotības saglabāšanu tikai tāpēc, ka nav piederīgi izcelsmes valstī nodibinātai ģimenei, arī varētu radīt zināmas grūtības, ņemot vērā Hartas 20. pantu⁸⁵.

77. Visbeidzot, runājot par nopietno apdraudējumu patvēruma tiesību būtībai, tas, ka XXX nav iespējas savā labā atsaukties uz Direktīvas 2011/95 24.–35. pantā paredzētajām priekšrocībām, pagarina viņa nelikumīgo uzturēšanos Beļģijā. Neskarot pārbaudes, kas būs jāveic iesniedzējtiesai, pieņēmumā par nepilngadīgā bērna bēgļa mātes nespēju ir iespējams, ka atkarības saikne starp šo bērnu un viņa tēvu būs tāda, ka tad, ja tēvam būtu jāatstāj valsts, bērnam būtu jādodas viņam līdzī⁸⁶. Tādā gadījumā – protams, hipotētiskā, bet nebūt ne neticamā gadījumā, ņemot vērā Tiesai iesniegto materiālu saturu, – šoreiz tas būtu frontāls apdraudējums bērna patvēruma tiesībām, kas aizsargātas Hartas 18. pantā⁸⁷, traucējot viņam efektīvi izmantot šīs tiesības⁸⁸.

3. Noslēguma piezīmes

78. Tādējādi Direktīvas 2011/95 23. panta 1. punktam, ņemot vērā tā vispārīgo formulējumu, iespējama interpretācija, ka tas nepilngadīga bērna bēgļa tēvam, kurš nevar saņemt starptautisko aizsardzību, nedz arī atsaukties uz šīs direktīvas 23. panta 2. punktu tikai tādēļ, ka šī bērna ģimene nav nodibināta izcelsmes valstī, garantē piekļuvi minētās direktīvas 24.–35. pantā paredzētajām priekšrocībām. Šādu interpretāciju nostiprina secinājums, pie kāda Tiesa ir nonākusi, nospriežot, ka “Direktīvas [2011/95] 23. panta jēga ir ļaut starptautiskās aizsardzības saņēmējam izmantot tiesības, ko viņam šī aizsardzība sniedz, vienlaikus saglabājot viņa ģimenes vienotību uzņemošajā dalībvalstī”⁸⁹.

⁸¹ ECT spriedums, 2012. gada 6. novembris, *Hode un Abdi* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109, 50. punkts).

⁸² ECT spriedums, 2012. gada 6. novembris, *Hode un Abdi* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109, 51. punkts).

⁸³ ECT spriedums, 2012. gada 6. novembris, *Hode un Abdi* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109, 55. punkts).

⁸⁴ ECT spriedums, 2012. gada 6. novembris, *Hode un Abdi* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109, 56. punkts).

⁸⁵ Par Hartas 20. pantā minēto vienlīdzības principu skat. spriedumu, 2021. gada 2. septembris, *État belge* (Uzturēšanās tiesības vardarbības ģimenē gadījumā) (C-930/19, EU:C:2021:657, 57. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁸⁶ Šādi apsvērumi attiecas arī uz XXX dēlu kā bēgļi.

⁸⁷ Pieņemot, ka tēva aizbraukšana liktu bērnam doties viņam līdzī uz viņa izcelsmes valsti, bērns ļoti konkrēti būtu pakļauts nopietnam necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās riskam, bet Hartas 4. pantā noteikts absolūts šādas izturēšanās aizliegums, un bēgļa statusam vajadzētu bērnu no tās pasargāt.

⁸⁸ Pēc analogijas skat. spriedumu, 2022. gada 30. jūnijs, *Valstybės sienos apsaugos tarnyba* u.c. (C-72/22 PPU, EU:C:2022:505, 63. punkts).

⁸⁹ Spriedums, 2021. gada 9. novembris, *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes vienotības saglabāšana) (C-91/20, EU:C:2021:898, 60. punkts).

79. Tomēr šai piekļuvei būs nepieciešamas dažas iepriekšējas pārbaudes. Tā, pirmkārt, vajadzēs pārliicināties par reālām un faktiskām ģimenes saitēm, kas vieno tēvu ar viņa bērnu, kuram ir bēgļa statuss⁹⁰, un par atkarības saiknes intensitāti. Nepilngadīgo klātbūtnē būs jāpārliicinās, ka šādu saišu saglabāšana ar attiecīgo ģimenes locekli, ņemot vērā attiecīgajai ģimenei raksturīgo situāciju, sakrīt ar bērna interešu prioritāti. Otrkārt, Direktīvas 2011/95 23. panta 3. un 4. punktā paredzētos ierobežojumus nepārprotami turpina piemērot, tādējādi piekļuve priekšrocībām, balstoties uz šīs direktīvas 23. panta 1. punktu, vairs nebūs garantēta, ja tēvs ir vai varētu tikt izslēgts no starptautiskās aizsardzības saņemšanas, piemērojot Direktīvas 2011/95 III un V nodaļu, vai ja dalībvalsts uzskatīs, ka šāda piekļuve apdraud valsts drošību vai tās sabiedrisko kārtību.

80. Tādējādi visu iepriekš minēto iemeslu dēļ Direktīvas 2011/95 23. panta 1. punkts kopsakarā ar šīs direktīvas 20. panta 5. punktu un Hartas 7. un 18. pantu, kā arī 24. panta 2. un 3. punktu jāinterpretē tādējādi, ka trešās valsts valstspiederīgajam, bērnu bēgļu, kuri dzimuši uzņemošās valsts teritorijā ģimenē, kas nodibināta šajā teritorijā, tēvam, kurš pats neatbilst starptautiskās aizsardzības saņemšanas nosacījumiem, jābūt iespējai piekļūt Direktīvas 2011/95 24.–35. pantā paredzētajām priekšrocībām, ja tas ir nepieciešams, ņemot vērā visus īpašos apstākļus, kas raksturīgi attiecīgās ģimenes situācijai, pirmkārt, lai garantētu tiesību uz ģimenes dzīvi ievērošanu viņa bērniem bēgļiem un, otrkārt, lai viņa bērni varētu turpināt izmantot visas tiesības, kas saistītas ar viņu bēgļa statusu, ja vien uz tēvu neattiecas Direktīvas 2011/95 III un V nodaļas izslēgšanas iemesli vai ja viņš rada draudus uzņemošās dalībvalsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai.

IV. Secinājumi

81. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Conseil d'État* (Valsts padome, Beļģija) uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu 23. panta 2. punkts kopsakarā ar šīs direktīvas 2. panta j) punktu

jāinterpretē tādējādi, ka

jēdziens “ģimenes locekļi” principā paredz, ka ģimene jau bija izveidota izcelsmes valstī.

Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punktam, ciktāl tajā ir paredzēts pienākums dalībvalstīm nodrošināt piekļuvi šīs direktīvas 24.–35. pantā noteiktajām priekšrocībām, piemīt tieša iedarbība, un uz to var atsaukties privātpersonas valsts tiesās, vēršoties pret dalībvalsti, kura to transponējusi nepareizi vai nav transponējusi.

⁹⁰ Tiesa uzskata, ka “faktiskas ģimenes dzīves pastāvēšana ir saistīta ar prasību konstatēt reālas ģimenes saites vai vēlmi izveidot vai uzturēt šādas saites” (spriedums, 2022. gada 1. augusts, *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes atkalapvienošanās ar nepilngadīgu bēgli) (C-273/20 un C-355/20, EU:C:2022:617, 65. punkts)).

Direktīvā 2011/95 nav paredzēts paplašināt bēgļa statusu atvasinātā kārtā, attiecinot to uz personas, kurai ir šis statuss, ģimenes locekļiem, ja šie locekļi individuāli neizpilda nepieciešamos nosacījumus, lai saņemtu minēto statusu. Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punkts ļauj personām, kuras ietilpst tā piemērošanas jomā, pieprasīt piekļuvi Direktīvas 2011/95 24.–35. pantā paredzētajām priekšrocībām.

- 2) Direktīvas 2011/95 23. panta 1. punkts kopsakarā ar šīs direktīvas 20. panta 5. punktu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7. un 18. pantu un 24. panta 2. un 3. punktu

jāinterpretē tādējādi, ka

trešās valsts valstspiederīgajam, bērnu bēgļu, kuri dzimuši uzņemošās valsts teritorijā ģimenē, kas nodibināta šajā teritorijā, tēvam, kurš pats neatbilst starptautiskās aizsardzības saņemšanas nosacījumiem, jābūt iespējai piekļūt Direktīvas 2011/95 24.–35. pantā paredzētajām priekšrocībām, ja tas ir nepieciešams, ņemot vērā visus īpašos apstākļus, kas raksturīgi attiecīgās ģimenes situācijai, pirmkārt, lai garantētu tiesību uz ģimenes dzīvi ievērošanu viņa bērniem bēgļiem un, otrkārt, lai viņa bērni varētu turpināt izmantot visas tiesības, kas saistītas ar viņu bēgļa statusu, ja vien uz tēvu neattiecas šīs direktīvas III un V nodaļas izslēgšanas iemesli vai ja viņš rada draudus uzņemošās dalībvalsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai.